

DRUŠTVENE NOVICE

40 let magistrskega študija na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani

Pišem po spominu. Iz zgodovinskih vzrokov prosim cenjenega bralca za eventualno korekcijo in dopolnitve.

Zlasti na tehniki je bilo težko priti do doktorata. Februarja 1963 je bil na Fakulteti za elektrotehniko Univerze v Ljubljani, 44 let po ustanovitvi, podeljen 13. doktorat. Redni profesorji, celo Marij Osana, graditelj enkratnega oddajnika v Domžalah, prvega na Balkanu, je bil brez doktorata. Poleg doktorske teze je bilo treba položiti zahteven rigoroz. V tej zvezi je zanimiv izrek akademika prof. dr. Milana Vidmarja: »Če bi mi to znali, kar zahtevamo od novih doktorandov, bi se nivo FE zelo dvignil.«

Nekako konec petdesetih ali v začetku šestdesetih let se je spremenila tozadevna zakonodaja, ki je vpeljala magistrski študij. Magistrski študij je nadomestil rigoroz in omogočil direkten dostop k doktoratu. V to špranjo je vskočil po svojih rezultatih eden od najzaslužnejših znanstvenikov Slovenije, prof. dr. Aleš Strojnik¹, in razpisal leta 1961 prvi magistrski študij s področja **Elektronske optike in elektronskooptičnih naprav** v Ljubljani. Študij je bil tako nov, da ni bilo jasno, ali se okrajša z mgr. ali mag., in niti se ni vedelo, kakšen videz naj imajo diplome. V tej neodločenosti FE si je pisec teh vrstic dal sam izdelati formular za magistrsko diplomu v tiskarni državnih železnic, in sicer rumene barve, ker primernejšega papirja niso imeli. Po velikosti je bila večja od diplomske in manjša od doktorske listine. Iz te Strojnikove šole je izšlo lepo število pro-

fesorjev FE v Ljubljani in Mariboru in tudi nekaj rektorjev obeh slovenskih univerz.

Po odhodu prof. Strojnika na druge kontinente (Avstralijo, Afriko in Ameriko) je ta študijska smer na FE v Ljubljani zamrla. Leta 1983 sta jo prof. dr. Evgen Kansky in pisec teh vrstic z zelo aktivno pomočjo prof. dr. Donlagiča in prof. dr. Kumperščaka oživila na tehniški fakulteti, sedaj FERI v Mariboru pod imenom **Elektronska vakuumistika**. Šola je bila namenjena za celo Jugoslavijo, profesorji so bili poleg domačih tudi iz Beograda in Zürichu in študentov je bilo pri prvem vpisu preko 20. Žal ta smer danes le živožari, doživlja podobno usodo kot slovenska podjetja in banke, ki se pod t.i. privatizacijo ponujajo tujemu kapitalu.

Po mojem vedenju so bili v Strojnikovi šoli podeljeni magisteriji unikat v svetovnem merilu. Tedanji mag. sc. je bil upravičen na docentsko mesto, dr. sc. pa na položaj rednega profesorja. S tem je bil ta doktorat enakovreden nemškemu dr. habil. in ruskemu dr. nauke, mag. sc. pa nemškemu dr. in ruskemu kandidatu dr. znanosti. Naslov magister je bil kasneje vpeljan tudi v Avstriji in je enakovreden naši diplomu. Anglosaksonski master ni identičen z našim mag., kot je ves njihov šolski sistem drugačen od evropskega.

Imam pa občutek, da se enako kot politično Evropski zvezi približujemo s hitrimi koraki tudi v zahtevnosti magisterijev in doktoratov naši severni in verjetno tudi zapadni sosedu.

Prof. dr. Alojz Paulin

¹ Prof. dr. Aleš Strojnik se je rodil v Ljubljani leta 1921, umrl pa je 6.11.1995 v Arizoni, ZDA. Že v zibelko mu je bila dana tehnika, saj sta bila oče in stric profesorja na tehniki. Maturiral je leta 1939 na klasični gimnaziji, se še istega leta vpisal na Oddelek za strojništvo Tehniške fakultete Univerze kralja Aleksandra v Ljubljani. Leta 1941 se je prepisal na Oddelek za elektrotehniko, kjer je v vojnih časih 1944 diplomiral. Doktorat tehniških znanosti je leta 1953 zagovarjal pri prof. Kuhlju iz aerodinamike, postal leta 1955 docent, 1960 izredni in 1968 redni profesor na Elektrotehniški fakulteti.

V Ljubljani je prof. Strojnik naredil nekaj odločujočih premikov. Vpeljal je prvi magistrski podiplomski študij v Srednji Evropi. Iz njegove šole sta izšla dva rektorja Univerze v Ljubljani, nekaj univerzitetnih profesorjev, dekanov in znanstvenikov. Prof. Strojnik je z majhnimi finančnimi sredstvi zgradil prvi elektronski mikroskop v Srednji Evropi. Kljub temu pa je ostal pozabljen. V slovenski enciklopediji je omenjen vsak umetnik in pisec, mnogo tehnikov in gospodarstvenikov pa je zamolčan. To dejstvo je tista večna ločnica, ki nas je in bo ločila od Zahoda, kjer so na prvem mestu, celo pred cesarskimi dinastijami, izumitelji in gospodarstveniki: Krupp, Tiesen, Siemens, Fuggerji, Ford, Peugeot, Sikorsky, Newton, Zworikin, Tesla, Pulman itd.

Tehnološkemu centru za vakuumsko tehniko - ob novem letu na pot!

Leto in nekaj več je minilo, odkar smo pričeli uresničevati iniciativo (dr. Jože Gasperič, mag. Vladimir Murko, Karol Požun, univ. dipl. inž., in mag. Andrej Pregelj) za ustanovitev tehnološkega centra, katerega cilj je, da pomaga povezovati vakuumsko stroko v Sloveniji - od obrti in industrije do raziskovalnih ustanov in univerz.

Večina, s katerimi smo prišli v stik s to namero, se je do nje pozitivno opredelila, in pričeli smo skupaj vleči poteze za formalnopravno formiranje nove institucije. Glede na možnosti kandidiranja na razpis Ministrstva

za gospodarstvo, ki omogoča tehnološkemu centru pomoč pri nekaterih aktivnostih, smo se sredi leta odločili izpeljati registracijo zavoda. Z mnogimi smo bili šele v prvih stikih, z nekaterimi pa se sploh še nismo srečali. Zato je prvinskih ustanoviteljev le devet, z drugimi pa bomo priključitev načrtovali v naslednjem letu.

Zelo dobri podporniki zavoda so Iskrine tovarne: Zaščite, Elvelux, Varistor in Medical, ki skupaj dajejo prostor (sedaj še precej neurejen) v Stegnah za labo-

ratorij in glede na pogovore tudi nekaj opreme zanj ter zagotavljajo afirmiranje Centra. Zbrana sredstva (ustanovni vložki in subvencija ministrstva) so po odbitju registracijskih stroškov skupaj blizu 2 mio SIT. Z njimi bomo urejali laboratorij, dopolnjevali njegovo opremo, pokrili računovodska in druga manjša opravila ter plačali morebitno najemnino. V prihodnjem letu bomo čim prej izvedli občni zbor in sprejeli statut, potem pa poleg oblikovanja že omenjenega laboratorija ustanovili raziskovalno skupino, izpeljali prijave razisko-

valnih nalog na razpise ministrstev in uredili pisarno Centra.

Kot je razvidno, prihodnost še ni udejanjena, to bomo storili skupaj z dobro voljo in dobrimi idejami.

Ob koledarski prelomnici se veselimo novega sodelovanja in želimo, da bi bilo leto 2002 srečno in uspešno.

mag. Andrej Pregelj

Nagrado za najboljši poster na Evropski vakuumski konferenci je prejela slovenska vakuumistka Alenka Vesel

V Madridu v Španiji je bila od 17. do 20. septembra 2001 Evropska vakuumška konferenca, ki se je je udeležilo skoraj 200 vakuumistov iz Evrope, pa tudi ZDA in Japonske. Prispevki so bili predstavljeni v naslednjih sekcijah:

- Vakuumske tehnologije
- Uporabna znanost o površinah, elektronski materiali in njihova obdelava
- Tanke plasti
- Trde prevleke
- Nanostrukture, nanotehnologije in nanokemija.

Plenarna predavanja so predstavili S. J. Bull (University of Newcastle, Velika Britanija), A. R. Gonzales – Elipe (Instituto de Ciencia de Materiales, Španija), P. Manini (SAES Getters, Italija) in S. Watanabe (Institute of Physical and Chemical Research, Japonska).

Na konferenci je bilo nad 50 predavanj, ki so potekala v dveh vzporednih sekcijah. Poleg predavanj je bila tudi posterska sekcija. Lokacija za posterje – vhodna

dvorana Visoke tehniške šole v Madridu – je bila zelo posrečeno izbrana, saj je omogočala dobro preglednost in odziv tako udeležencev konference kot strokovnega osebja in študentov. Predstavljenih je bilo okoli sto posterjev.

Slovenska udeležba je bila skromna, posebej še v primerjavi s prejšnjimi evropskimi vakuumškimi konferencami. Slovenci smo imeli dve predavanji in dva posterja.

Na konferenci je bila razpisana nagrada za najboljši poster. Strokovna komisija je ocenjevala tako vsebino kot tudi obliko in predstavitev problematike. Nagrado za najboljši poster je prejela slovenska vakuumistka Alenka Vesel, univ. dipl. fiz., s soavtorjem in mentorjem dr. Miranom Mozetičem za prispevek z naslovom Discharge Characteristics of a Magnetron Cell in Ultrahigh Vacuum.

Iskreno čestitamo!

